

Çağdaşlaşmanın engelleri

Prof. Dr. Nusret H. FİŞEK

Türk Tabipleri Birliği Genel Başkanı

"Toplumumuzu çağdaş uygarlık düzeyine çıkarmak" ülkemizde ilericilerin ve ilerici olduklarını söyleyenlerin temel ereğidir. Hepimiz bu ereğe ulaşabilmek için uğraşyoruz. Nedir çağdaş uygarlık düzeyi? ..Atatürk'ün bu ereği saptadığı 1930'lu yıllarda gelişmiş ülkelerin uygarlık düzeyi mi? Çağdaş uygarlık kavramı dinamik bir kavramdır. Yavaş ancak sürekli olarak değişir. Olası olsa da, bugün uygar saydığımız bir ülkede gelişmeleri durdursak, bu ülke elli yıl sonra çağdışı kalır. Günümüzde uygar bir ülke, tüm kişilerin insan haklarından yararlandığı, kişilerin her alanda özgür olduğu ülkedir. Bir ülkede güçlü kişiler güçsüzlerin hakkına saygılı değilse, herkesin insanca yaşaması için uğraş verilemiyor ise, o ülke uygar sayılamaz.

Uygarlaşma bir kültür dönüşümüdür. Her kültürel süreç gibi bu da iki karşıt güç kaynağının etkisi altındadır. Bu güç kaynaklarından biri "Yenilikçiler" diğeri "Tutucular"dır. Tutucu sözcüğü küçültücü anlamda kullanılmamıştır. "Değişiklikten hoşlanmayanlar" anlamında kullanılmıştır. Yenilikçiler, yaşadıkları topluma doğru bildikleri yeni davranış ve uygulamaları getirmek isteyenlerdir. Bunlar sürekli olarak toplumu etkilemeye, kişilerin düşünce ve davranışlarını değiştirmeye çalışırlar. Tutucular da kişileri eski alışkanlık, inanç ve davranışlarını korumaları için etkileme çabalarını sürdürürler. Bu doğa yasasıdır, her yerde ve her zaman böy-

ledir ve böyle sürecektir. Bu süreçte yanlış olan tutucuların ve yenilikçilerin zora başvurmalarıdır. Yakın tarihimiz bu yanlış davranışın örnekleri ile doludur.

Çağdaşlaşmamızda karşılaşılan zorlukların iki temel nedeni vardır: Bunlardan biri, sanayileşmemizin henüz toplumu etkileyecek kadar gelişmemiş olması, ikincisi özgürlük ve insan haklarının anası olan demokrasinin kültürümüze yabancı bir yaşam biçiminde kalmasıdır. Toplumumuz yüzyıllar boyu ağaların, beylerin, sultanların ve onların adamlarının istedikleri gibi yaşamağa ve davranmağa alışmış bir toplumdur. Bizi yönetenleri seçmek ve onları etkilemek otuz kırk yıllık geçmişi olan bir yaşam biçimidir. Otuz kırk yıl bir toplum kültürüne yeni düşünce ve davranışların yerleşmesi için çok kısa bir süredir. Bu nedenle halkın yöneticilerin de yanlışlar yapması doğaldır. Çağdaşlaşma; gönül veren yenilikçilerin yöneticileri düşündükleri yolda etkilemeye çalışmalarını hoşgörmek de, demokrasilerde yöneticilerden beklenen davranıştır.

Sanayileşmeğe gelince; bunu yaygınlaştırma ve geliştirme tüm yöneticilerin görüş birliğinde olmaları, er ya da geç, çağdaş uygarlık düzeyine erişeceğimizin güvencesidir. Teknoloji, kültüre yön veren temel etkenlerdendir. Gerçek tutuculardan sanayileşmeğe de karşı çıkmaları beklenir